

1985 METŲ TV DEBATAI VILNIUJE

Parašyti Prano Zarankos, atlikti studentų ir moksleivių 1960 m. lapkričio mėn. 6d. Detroito Ispanų salėje per ateitininkų subuvimą, kuriame dalyvavo ir svečias dr. Vytautas Vygantas.

MODERATORIUS: Čia kalba Vilnius, kartu matosi ir Kaunas. Ši programa pertransliuojama per Karaliaučiaus, Minsko, Pilviškių, Plungės, Skudutiškio ir Leliūnų televizijos stotis.

Mieli žūrovai, prieš 25 - erius metus Amerikoje vyko "Great debates". Rinkiminėj kovoj

viens prieš kitą drebėjo viceprezidentas Nixon ir senatorius Kennedy. Istorija kartojasi. Šiandien Lietuvoje rinkiminėj kompanijoj susitinka televizijos debatuose du kandidatai: VP *NIEKŠONIS* ir senatorius (seimūnas) KOMEDYS. *Kandidatai pasirodo prie savo pultų.*

Debatų taisyklės yra šios:

Abu kandidatai pasakys po atidaromąją kalbą, vėliau atsakinės į spaudos, radijo ir televizijos korespondentų klausimus.

Klausėjai yra šie:

"NEBE ŠITAS AMŽIUS" dienraščio redaktorius R. Bublys

"KYBARTŲ GAIRĖS" savaitraščio kolumnistas A. Udrys

TELŠIŲ TV STOTIES "VEIZĖK" komentatorius

"LABANORO DŪDA" radijo pranešėjas

Laikas neribojamas, nes Lietuvoje laiko visais laikais užteko. Debatus pradeda sen. Komedy.

KOMEDYS: Gerbiamas pirmsėdi, nemalonus mano priešininke pone Niekšoni, TV ir spaudos bei radijo atstovai, kilnūs žiūrovai ir klausytojai. . . Kai prieš 25 - erius metus socialistas Pijus Grigaitis "NAUJIENOSE" pasisakė už kataliką Kennedy, tėvai marijonai "DRAUGE" už

kvakerį Nixon'ą, o "DARBININKAS" tapo sumaišytas Valiūno pažintimis, lietuvių tauta padarė ryškų posūkį dviejų partijų sistemon. Nuo 1960 - tujų metų nieks nebesikolioja nei tautininku, nei krikdemu, nei frontininku, nei liaudininku, nes liko tik demokratai ir respublikonai. . . Tokiais mes sugrįžome į Lietuvą, ir tokia sistema VADOVAUDAMIES MES NORIME Lietuvai atrasti naują gyvenimą, naujas sienas ir horizontus.

Deja, jau aštuonerius metus Lietuvą valdo respublikonai, kurių "dėka" Lietuva stovi vietoje, kaip prūdo vanduo. . . . Aš nepatenkintas ir kad jie valdo, ir kad jie stovi. Prie ko tas valdymas privedė mūsų valstybę, ko susilaukė mūsų žmonės? 17% mūsų kaimiečių eina gult alkani ir neišgėrę, kaip po Detroito at-kų 50 - čio vakarienės. Mūsų gintaro kasyklos streikuoja. Atominių baidarių ir valčių fabrikai tedirba pusę laiko. Tarpplanetinių lėktuvų produkcija sumažėjo. Mūsų mokyklos tebemoko šeštadieninių pradžios mokyklų metodais. Kultūrinėj srity mus pralenkė ir ir Kongas ir Abisinai. . .

Aš negaliu būt patenkintas, kai mūsų prestižas pasaulyje krinta. Mes vis dar šaukiame, kad 1938 metais buvom Europos krepšinio meistras, o mūsų sportininkai

tebesitreniruoja prie šulinių svirčių. . . Aš negaliu būt patenkintas, kad buvusių D.P. vaikai dar ir šiandien lietuviškai su tėvais nesusišneka. Aš negaliu būt patenkintas, kad mūsų chorai, mūsų daina teskamba iš sudilusių plokštelių ir kad Lionės Juodytės gitara nutildė lietuviškas kankles.

Ko mums trūksta? Mums trūksta vadovybės, kuri žinotų, ko mums trūksta. Mieli balsuotojai, AŠ ŽINAU, ko mums trūksta, AŠ žinau ir ko man trūksta. Man trūksta balsų! . .

NIEKŠONIS: Aš sutinku, kad ne viskas pas mus gerai, aš sutinku su ponu Komedžiu, kad kai ko trūksta. Ypač sutinku, kad jam trūksta balsų . . . Bet aš niekada nesutiksiu, kad mes stovėjom, kaip prūdo vanduo. Aš nesutinku, kad mūsų žmonės eina gult alkani. Jei tokių ir atsiranda, tai tik estetiniais sumetimais . . . Pagaliau trys nauji dantims krapštyti pagaliukų fabrikai liudija gerą maitinimo būklę. Taip, mes turime pažiūrėti į statistikas, į rekordus, kaip sakė amžinos atminties prezidentas Nixonas. Štai mes pastatėm per 8 metus daugiau mokyklų negu Vytautas Didysis per 30 metų. Mes pastatėm daugiau krepšinio lentų negu Mindaugas, Gediminas ir Kęstutis kartu.

Istorija yra didžioji gyvenimo patarėja. Mūsų respublikonų šaknys yra Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Kažkada senatorius Kennedy šmeižė savo kraštą, sakė, kad Sovietai Ameriką pralenks.

Ar taip buvo? Ne! Nixonui valdant kilo karas dėl Quemoy ir Matsu. Raudonoji Kinija paleido atomines ir hydrogenines raketas taikydama į JAV, o jos sukrito ant Maskvos, Petrapilio ir Stalingrado. Gi Sovietų raketos krito į Kinijos strategines vietas. Taip baigėsi karas. Tautos pačios

išsilaisvino. Taip, kaip visada respublikonai buvo skelbę. Laimėjo tie, kurie tikėjo, kad jie pirmi. To laimėjimo pasėkoj ir mes sugrįžom į savo kraštą ir įvedėm dviejų partijų sistemą.

Aš manau, kad dabar visiems aišku, kad respublikonų neveiklos metodas daug pelningesnis už demokratų karus.

AŠ TURIU GRAŽIOS PRAKTIKOS, KAIP NIEKO NEDARYTI. Už tą NEVEIKLOS metodą, manau, pasisakys visa tauta.

KOMEDYS: Aš noriu pabrėžti tai, kad dipukai grįžo ne dėl to, kad respublikonai būtų išleidę kokį DP grįžimo bilių, bet dėl to, kad bedarbystei užėjus, išsibaigė visiems kompensacijos, kad depresijos pasėkoj prarado savo namus ir rezidencijas, kad jų grįžimo išlaidas apmokėjo buvę kolchozninkai - tikrasis demokratų žiedas ir branduolys.

Ne respublikonų nuopelnas, kad Kruščiovas antrą kartą atvykęs į Jungtines tautas vėl daužė batu stalą ir, bėgdamas basas užmynė ant banano žievės, kurią buvo numetęs Castro, trenkė galvą į Tito pentinus ir paplūdęs kraujuos mirė, keikdamas Ameriką. Tačiau respublikonų kaltė, kad Amerikos spauda Kruščevui paskyrė daugiau vietos negu viesiems Amerikos prezidentams kartu . .

Mano oponentas atstovauja kaip tik tą partiją, kuri remiasi ne planavimu ir veikla, bet vegetavimu ir laukimu laimingo atsitiktinumo. Laukdama banano žievės! . .

NIEKŠONIS: Jeigu mano priešininkas nelaiko DP grįžimo respublikonų nuopelnų, tai aš to pačiu priminsiu, kad visi daktarai iš Amerikos išbėgo tik todėl, kad demokratų Kongresas ir Senatas įvedė socialinį gydymą.

Aš tikiu, kad senatorius Komedys nori gero kraštui ir žmonėms tiek pat, kiek iš aš. Nesutariam tik kas yra GERA. Jam gerai, kai man negerai, man gerai, kai jam negerai . . .

O vis dėlto, aš manau, kad abiem gerai, kad anais laikais mūsų protėviai padėjo įsigalėti Castrui ir leido jam atsinešti bananų į Jungtinių tautų būstinę.

MODERATORIUS: Dabar klausimai. “NEBE ŠITO AMŽIAUS” redaktorius klausia sen. Komedį.

REDAKTORIUS: Ponas Komedį, savo kompanijoj jūs minite LIETUVYBĖS IŠRAITYMĄ. Kiek tai skiriasi nuo lietuvybės išlaikymo?

KOMEDYS: Tai nauja sąvoka ir naujai pavartotas mano terminas - IŠRAITYMAS. Ligšiolinis lietuvybės išlaikymas skambėjo tartum kokio ubagyno ar senelių prieglaudos išlaikymas. Mums reikia lietuvybę IŠRAITYTI, kaip drobę iš rietimo. Išraityti - padaryti ją įdomią ir įvairią. Išraityt - atskleisti ją visam pasauliui. Ne tik žemei, bet ir kitoms planetoms. Išraityti taip, kad visos tautos stebėtusi, sakydamos: Na, tai bent išraitymas!

NIEKŠONIS: Su išraitymu aš nesutinku. Tai jau principo reikalas. Mūsų tauta yra suaugusi, susigyvenusi su išlaikymu. Ar neišlaikėm mes 10 partijų VLIKE? Ar neišlaikėm Nepriklausomos Talkos, ALTO, BALFO, VASARIO 16 - tos, pranciškonų, seleziečių gimnazijų, gyvų ir nebegyvų organizacijų, ar neišlaikėm lietuviškų ir nebelietuviškų parapijų, krautuvių, Alytaus kavinių ir barų?

AŠ ir mano partija stovim už išlaikymą. Balsuotojai, palaikykite ir išlaikykite mane!

MODERATORIUS: Niekšonį klausia “Labanoro dūda” radijo pranešėjas.

PRANEŠĖJAS: Ponas Niekšoni, knyga lietuvybės išlaikyme yra vaidinusi didelį vaidmenį. Sakykit, kodėl respublikonams valdant pono Paužos gražus knygynas “NERINGA” buvo paversta į dešrų krautuve?

NIEKŠONIS: Ponas Labanoro Dūda: “Sveikame kūne, sveika siela”.

KOMEDYS: Tik prie demokratų kultūra ir menas klestėjo. Ar ne prie demokratų skambėjo Radijo klubo choras ir Budriūno kvartetas? Ar ne prie demokratų šv. Antano bažnyčioj buvo du chorai, kai prie respublikonų keli šnypiškėnai vakar paskutinį kartą sau “Requiem” sugiedojo.

MODERATORIUS: Gerbiamas kalbėtojai, žiūrovams turime priminti, kad tas VAKAR buvo prieš 25 metus. . .

KOMEDYS: Ačiū ir atsiprašau. . . Dar daugiau, prie respublikonų mūsų tauta taip įprato nemokėti už laikraščių ir žurnalų prenumeratą, kad, jei šiandien surinktume visas skolas, tai sudarytume tokį Kultūros fondą, apie kokį nei Kreivėnas, nei Švedas, nei Kutkus, nei visa Lietuvių Bendruomenė nesapnavo.

MODERATORIUS: Poną Komedį klausia Telšių televizijos stotis "VEIZIEK"

TELŠIŠKIS: (po pertraukos) A mūn sakaaa?

MODERATORIUS: Taip, taip.

TELŠIŠKIS: Pona Komedija, kaip ten tamista žadate tik tris darbu deins in savaitę? Ar tas leič ir gaspadoris ir kėtus, kur ont okės dirb? Kas tadun pašėrs mosų gėvoleilius, ka ta: karvis, paršus ir vēštėlius? Ir kas te ūkies normavims? Ar vē bus nustatyta kaip pre Stalina keik kiaulė paršioukų tur atvēst?

KOMEDIS: Mielas žemaiti, čia ir yra sprendžiamas bedarbių problema. Gaspadorius galės šert gyvulius pirmadienį, antradienį ir trečiadienį, o gaspadinė - ketvirtadienį, penktadienį ir šeštadienį.

O sekmadienį . . . sekmadienį tegu ir gyvuliai pailsi. . .

NIEKŠONIS: Mano oponentas to kiauliško klausimo neatsakė, nes jis nieko apie paršus nenusimano. Tik aš per aštuonerius metus su tais kiaulių reikalais esu pilnai susipažinęs. Dėl tų trijų darbo dienų: ponas Komedis nori, kad žmonės turėdami daugiau laiko eitų į karčiamas, kad jo tėvo Karazijos vyno fabrikai gyvuotų. Štai kur nauji darbai, nauji horizontai. . .

MODERATORIUS: Klausimą ponui Niekšoniui turi "KYBARTŲ GAIRĖS"

"K.G." KOLUMNISTAS: Gerbiamas viceprezidente, aš norėčiau kiaulių temą pakeist nemažiau svarbiu, būtent, mūsų prestižo užsienyje klausimu. Ar mūsų prestižas pasaulyje tikrai toks žemas, kaip skelbia senatorius Komedys?

NIEKŠONIS: Anaip tol, mūsų prestižas pasaulyje yra aukštas. Mūsų čelistas Saulius dar ir šiandien tebegroja Denverio orkestre, mūsų tautietis dr. Vytautas Vygantas už nuopelnus Afrikai nešioja Katangos garbės prezidento titulą. Meksikiečiai amžinai dėkos mums už Detroite jiems pastatytą salę, bažnyčią ir kleboniją.

KOMEDYS: Mūsų prestižas pasaulyje, ypač Afrikoj ir Azijoj pasibaisėtinas. Mūsų nei viena mergaitė netekėjo už juoduko, o vyrai nevedė japonių ar kiniečių. Štai kodėl mes dabar neturim jų spalvos ambasadorių, štai kodėl nemokam kalbėt jų kalba. Mes neturėjom lakaus žvilgsnio ateitin

ir nepramatėm kokios spalvos ambasadorių siųsim į Marso ir Veneros planetas. Ir Niekšonis kaltas, kad mes baltai balti palikom ir kad mūsų naujos eros gyvenimo istorijos lapai balti. . .

MODERATORIUS: Tolimesnius klausimus ir atsakymus prašau trumpinti. Klausia "NEBEŠITAS AMŽIUS".

"N.B.Š. AMŽIUS": Pone Niekšoni, kodėl į Lietuvą dar negrįžo Bronius Polikaitis?

NIEKŠONIS: Jis vis dar teberenka DAINAVOS stovyklai aukas.

KOMEDYS: Čia ir pasirodo, kaip mūsų dabartinė vyriausybė neinformuota. Rockefellerio Institutas gi man pranešė, kad Bronius Polikaitis užvakar baigė rinkti aukas ir vakar pirmą kartą išvyko piršlėm.

KYBARTŲ GAIRĖS: Ponas Komedy, kaip žinote Kybartų pereinamoj stovykloj buvo ilgiausiai sulaikyti tie, kurie pasirašydami vartojo amerikonišką alfabetą. Kaip Jūs išraitytumėt, pav., tokią Z, T, ir I? Ypač didžiąsias.

KOMEDYS: Aš manau kiekvienam piliečiui įtaisyti po standartinę atomine jėga varomą rašomąją mašinėlę, kur raidės bus suvienodintos.

NIEKŠONIS: Tai yra kišimasis į žmonių individualybę. Man nesvarbu, ar Z su išlindusia koja, ar B su dideliu pilvu . . . O kieno pinigais bus apmokamos mašinėlės. Aišku - piliečių. Tai ir yra demokratų "spend money" politika.

LABANORO DŪDA: Yra iškilęs religinis motyvas. Ponas Komedy, koks yra skirtumas tarp ateitininko ir tarp gero kataliko.

KOMEDYS: Aš esu ateitininkas, gi Niekšonis - geras katalikas. Aš būdamas ateitininkas esu ir katalikas, o jis būdamas katalikas, nėra ateitininkas.

NIEKŠONIS: Mano atsakymas principingesnis: geras katalikas yra visada geras katalikas, gi ateitininkai ne visada būtinai geri katalikai.

TELŠIŠKIS: Pons Viceprecedente, kap čė su tūms švėntims, kongresąs ir minėjimąs? Tik nesenią Vėlniuj ateitininkai sava dėimantinius jubilėjūšus po gatvis giedodamys ir dainūdāmys apvaikštinėje, po tam, veizek, jau Telšiūs subruzdėje . . . Tik nespėjėm atsikveipt, pakabarkšt, jau Palango ont Bėrūtės kalna vaidėlotes vainikuo . . . O kur visokys auksinią, sidabrinį geležinią ir molinią sukakima? Čia Dėpukų kempiu panaikinima švėnte, čia bovusiu "Gienieral Motors" brūželninkų draugystes 20 metų sukakims, čia Chryslerio buvusių mįslyninkų pėnktas suskrydims, čia Fordo šlaviejų parads, čia bovusiu ėr bosėmų organizacijų pirmsėdžių pagerbims. . . Mūsų mergės ir vaikia taip užsipliek bešokdamys ir bedainūdāmys, jogia unt mūsų Vasaria Šėšiuoliktas jiems jau blauzdas souk ir gerklė vamzdžią užsikėš. O ir suaugen žmonys pailst ir prė darba nebekimb. . . kon jau sakyt apei gyvoulėlius - karvis ir vėstelius, keik anein per tūs kongrėsavimus priskėnč, nepaieden ėr eštrošken. . .

KOMEDYS: Mums reikia judėt , judėt ir dėl švenčių. Jų jau perdaug. Susiorganizavo buvę Dainavos šimtininkai, ir švenčia savo šventę, susiorganizavo turėję po dvi žmonas - ir kelia sidabrinės vestuves, susiorganizavo buvę banketų virėjos, ir vėl balius. Susiorganizavo buvę "ATEITIES" skolininkai, ir vėl rinkliava . . . Aš žinau ką daryt. Mes turim turėt dar vieną šventę:

Visų švenčių susivienijimo šventę . . .

MODERATORIUS: Ačiū klausėjams ir klausytojams. Dabar kandidatų paskutiniai žodžiai.

NIEKŠONIS: Aš nežinau, kuris iš mūsų bus didesnis prezidentas. To net patikrint negalima. Tik tiek žinau: aš tiek būsiu didelis, kiek jūs rinkėjai dideli, nes ne aš jus valdysiu, o jūs valdysite mane.

Todėl poryt, kas balsuosite už mane, balsuosit už save.

KOMEDYS: Akis bado vadų badas respublikonų partijoj. Demokratai turi vadą. Aš esu vadas ir aš tautą raitytais keliais išvesiu. Bet man reikia Jūsų pagalbos rankų, man reikia Jūsų širdies, man reikia Jūsų balsų.

MODERATORIUS: Abu kandidatai dėkoja visiems už kantrybę. Debatai praėjo pagal susitarimą. Nei vienas kandidatas nepasakė ką jis ištiesų galvoja ir neminėjo, kad išrinkti savo pažadų nesilaikys. . .

Čia kalba Vilnius, kartu matosi ir Kaunas . . . O dabar pora žodžių apie PEPSI COLA.

UŽDANGA LEIDŽIASI

Komedij vaidino Jonas Šoliūnas, Niekšonj - Pranas Zaranka, Telšiškj - Vytautas Kutkus,jr

Perrašyta kompiuterin 2002m . birželio mėn. 22d. REDFORD, MICHIGAN, USA